

Clàssics moderns. L'amor en petites dosis (II): *Before Sunrise* (Antes del amanecer, 1995) de Richard Linklater

Iñaki Revesado

Mai no he gaudit de *Before Sunrise* en una pantalla de cinema, i això que és una de les pel·lícules que he vist en més ocasions, però sempre ha estat sobre la pantalla limitada de la televisió. En el moment de l'estrena en cinema del film no em vaig sentir gens atret pel que semblava una nova entrega de les ja sabudes històries romàntiques de Hollywood, amb un realitzador desconegut, uns actors joves i sospitosament bells, una ciutat europea plena de monuments i marcada pel pes del segle..., tot plegat feia pudor a argument tòpic, a quilos i quilos de sucre, a emocions que cerquen la llagrimeta i a història que s'oblida en girar el cap de cantó del cinema. Tanmateix sí que em vaig quedar amb la quasi unanimitat de la crítica exaltant-ne no poques virtuts, i en la segona vida dels films, que llavors eren els videoclubs, vaig accedir per primera vegada a una de les pel·lícules més creïblement romàntiques que havia vist en molt de temps, destinada a un públic intel·ligent que no es conforma amb un producte fàcil. Ja dic que des de llavors he revisat *Before Sunrise* un parell llarg de vegades i sempre, sempre, he gaudit com la primera vegada amb les hores que comparteixen Jesse i Celine. Des de la trobada dels protagonistes fins al seu comiat, Richard Linklater ha fet un film calculat mil·límetre a mil·límetre per transmetre la versemblança que només s'aconsegueix amb allò que sembla simplement improvisat, però que és el resultat d'un guió escrit amb total precisió i que prescindeix de qualsevol artifici que distregui l'espectador de l'agradable conversa dels dos joves. És significatiu que el que dona pas al començament de la relació dels protagonistes sigui una discussió pujada de to entre una parella en un tren, que són els companys de seient de Celine, la qual, incomoda-

da per la situació cerca un altre lloc més tranquil per seure. A l'altre costat del passadís de la seva nova ubicació viatja un jove, Jesse, que com ella llegeix i intenta no perdre el ritme del relat malgrat l'acalorada baralla de la parella. Només el fet que tots dos llegeixin i que tots dos se sentin incomodats com a espectadors de discussions alienes fa que entre ells neixi certa complicitat. Un parell de somriures creuats donaran pas a les primeres paraules. Encara no es diran els seus noms, però sabrem tot d'una que ell és dels Estats Units i que ella és francesa. Una atrevida i calculada (i ahora innocent) proposta del jove, convidant la seva companya de viatge al vagó restaurant, donarà pas a la primera etapa d'aquesta màgica trobada. En la taula del restaurant assistim a la fluida conversa entre els dos joves, al naixement d'una inusual complicitat entre dos desconeguts. Ell fa un llarg viatge per Europa i es dirigeix a Viena per agafar l'avió que el torni al seu país. Ella torna a París després d'haver visitat la seva padrina que viu a Budapest. Els minuts en el vagó-restaurant han passat massa ràpid i Jesse es lamenta d'haver-la conegut quan està a punt d'acabar el periple europeu. Celine reconeix que sí, que és una llàstima no poder continuar la conversa, però que les coses funcionen així. Arribats a Viena, Jesse s'aixeca per recollir les seves coses, mentre Celine mira per la finestra. Però el jove, conscient que sempre es penedirà si no se la juga, torna al restaurant i demana a Celine que davalli amb ell del tren i que passin les devuit hores que falten per partir l'avió plegats, a Viena. L'argument per convèncer-la és irrefutable: imagina't d'aquí a uns anys, casada, tal vegada amb fills, un matrimoni que funciona però en el qual la màgia es va perdre fa molt, i tu pensant en allò que hagués pogut passar

si finalment haguessis davallat del tren per passar el dia amb aquell americà desconegut. Evidentment els 23 anys de Celine no poden rebutjar el desafiament i deixen junts el tren. Serà llavors quan es presentin, quan es diguin els seus noms. Des d'aquí assistim a un passeig per Viena en què la foto turística és el que menys importa, desenvolupant-se una sèrie d'episodis que acostaran els dos protagonistes a una intimitat inusual. Les seves paraules tocaran temes intranscendents, però també parlaran de coses profundes: els records marcats de les seves infanteses, les seves famílies, les seves pors quan miren endavant, l'amor, la mort, l'impossible enteniment entre homes i dones, l'amistat, el sexe, el feminisme, la paternitat i la maternitat, els projectes de futur...

El realitzador aconsegueix que un film ple de paraules no resulti en absolut avorrit, sense fer ús de cap artifici, de cap efecte, ni de cercar el preciosisme còmplice de la ciutat per oferir belles panoràmiques que donin suport als seus protagonistes. Els dos joves es van movent per diferents racons de Viena, exteriors i interiors, i poc a poc van desgranant i oferint a l'altre les seves vides i tot el que són. La millor manera de conèixer-se és jugant al joc de les veritats, cosa que fan pujats en un tramvia cap a un destí sense importància. Cal fer referència també a altres moments especialment intensos com pot ser la visita al Cementeri dels Sense Nom, en què es produeix una reflexió sobre la mort, sobre els que se'n van sense haver deixat empremta, sobre el temps que s'atura pels que moren mentre per als altres tot continua... Hi ha tres moments d'una intensitat romàntica que commou: el que té lloc en la cabina del molí amb Viena sota els peus i Jesse arravatadament romàntic abans de besar Celine; el joc de mirades mentre escolten un disc en la cabina d'una botiga de música (¡que ben rodada està aquesta escena, amb una exactitud perfecta en el joc "et mir sense que te'n temis"/ "ara que tu no em mires aprofitaré per mirar-te jo"!); i el ball en una Viena que encara es desperta al so d'un clavicordi, tot després d'haver-se fet mútuament una foto sense càmera, una foto per deixar-la ben gravada en els seus pensaments.

Seria difícil saber qui dels dos és més valent, qui dels dos té més clar que l'oportunitat que els ha ofert la vida no la poden desaproveitar. Celine llença un primer intent de posar les cartes damunt la taula quan juga a telefonar a una amiga de París i li conta que és a Viena amb un jove encantador. Així és com revela a Jesse els seus sentiments. Després és el jove qui fa el mateix, qui telefona a un amic i li parla de Celine. Quan ja s'han besat i quan ja s'han confessat els seus sentiments tot hauria de ser més fàcil, però hi ha un problema que sembla no tenir solució: les hores que passen, el temps que se'ls tira a sobre. Com en el conte de la Ventafocs, el rellotge marcarà el temps del comiat.

Abans de dir-se adéu brindaran amb un bon vi en la soledat nocturna d'un parc i ballaran al ritme del clavicordi. Després novament l'estació, el tren que portarà Celine a París. La tristesa del comiat els fa rompre la promesa, ¿i per què no s'han de tornar a veure?, ¿per què no intentar-lo, com a mínim? La cita serà allà mateix, en la mateixa andana sis mesos després.

Linklater per fer encara més intens el moment de l'adéu visitarà novament els escenaris en què han assistit al naixement de l'amor de la parella: el molí del parc d'atraccions, el pont sobre el tren, les cafeteries, el parc on queda sobre la gespa una botella de vi buida i dues copes..., tot continua en el mateix lloc, però Jesse i Celine ja no hi són, com per als habitants del Cementeri dels Sense Nom, la vida a Viena continua, malgrat ells ja n'hagin partit, la diferència és que ells sí que han deixat profundes empremtes. Ell viatja en autocar camí de l'aeroport, ella en el tren camí de París, tots dos estan tristos però tots dos somriuen..., tal vegada pensant en la cita que tenen en sis mesos.

El realitzador, una quantes anys després, ha volgut desvelar si Jesse i Celine van anar a la cita, la resposta està en *Before Sunset* (*Antes del atardecer*, 2004), film que no compleix amb la màxima que segones parts mai no són bones, perquè repetint el esquema de la primera hi assistim al passeig dels dos protagonistes per París nou anys després, en una pel·lícula que repeteix les mateixes virtuts de la primera part sense introduir cap defecte, cosa per la qual resulta un tant interessant veure els dos films d'una tirada (entre tots dos no arriben a les tres hores). ■

